

ਜਤਿੰਦਰ ਚੌਹਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ
ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਸਨਪੁਰੀ
ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ
2011 ਦਾ CRM ਨੰ. M-38771
ਸਤੰਬਰ 10, 2013

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 19 73 - Ss, 155, 173, 199, 482 - ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - S. 500 - 'ਆਨਹਾਨੀ' - 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ' - 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ~ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਘਿਣਾਉਣੇ ਪੋਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿਪਕਾਉਣਾ - ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਇਜਾਜ਼ਤ - ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ - 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ - ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ - 500 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜਤਿੰਦਰ ਚੌਹਾਨ, ਜੇ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 190(1) ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਕਰੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਫਰੇਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 500 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 199 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸਿਰਫ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 13)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੋਸਟਰ ਆਰਕ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਧਨੌਲਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਐਸਐਚਓ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 500 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਹਨ। malafide ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਥਿਤ ਸਾਹਿਤ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 15)

ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਟੇਟ ਕੇਸ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 155 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਮਿਤੀ 02.09.2009 ਦੀ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ. ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 500 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਥਾਣਾ ਧਨੌਲਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਐਚ.ਆਰ. ਨੰਬਰ, 88 ਮਿਤੀ 11.09,2009, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 17)

IJ.PS ਈਸ਼ਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ/ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਸ਼੍ਰੀ ਲਵਿੰਦ ਸੀਆਰ ਸੇਫਤ, ਡੀਏਜੀ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ 1 ਆਈਸੀ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

ਜਤਿੰਦਰ ਚੌਹਾਨ, ਜੇ.(ਓਰਲ)

(1) ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 500 ਓ.ਟੀ., ਥਾਣਾ ਧਨੌਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਮਾਲਾ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਐਚਆਰ ਨੰਬਰ, 8 8 ਮਿਤੀ 11,09,2009 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। 11,07,2011 ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 500 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਹੈ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੋਸਟਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ। ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ ਭਰਪੂਰ

ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਤਸੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਝੂਠੇ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ।

(3) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਸੂਟਰ ਹੈ। ਇਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਾਖ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਦਨਾਮੀ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਪੋਸਟਰ ਛਾਪੇ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਏ। ਪਿੰਡ ਬਡਬਰ ਅਤੇ ਭੈਣੀ ਮਛਰਾਜ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਚਿਪਕਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। 2.7.2009 ਨੂੰ ਬਡਬਰ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸੇਵਕ ਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਭੈਣੀ ਮਛਰਾਜ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸਮੇਤ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ ਛਾਪਿਆ ਸੀ। ਪੋਸਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

(4) ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੋਨਾਲੀਟਿਕਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 2.9.2009 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਾਂਚ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੈਲਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 500 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਚਲਾਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) TTis ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੈ।

(6) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਜ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਸੀ।

(7) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 199 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਮਾਨਹਾਨੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ -(1) ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (1860 ਦਾ 45) ਦੇ ਅਧਿਆਏ XXI ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਮੁਰਖ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਹੈ, ਜਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਔਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ

ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ xxxxxx ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ”

(8) **ਕਨੁਈਆ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (1)** ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ

(9) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 199 ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੀਆਈਪੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰਾਹੀਂ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(4) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਬਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰਥੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖਤਰਨਾਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਅਧਿਆਇ XXI ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਿਨਾਉਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਖ, ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੱਟੀ ਭਾਵੇਂ ਭਾਵ ਹੈ ਪਰ ਹੈ

ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 156(3) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 199 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉਕਤ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXI ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 190, ਜੋ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

190. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ. (1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ

ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ-

(a) ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ;

(b) ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ;

(c) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ।

(9) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(d) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

2(d) "ਸ਼ਿਕਾਇਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ, ਭਾਵੇਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ.

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ”

(10) ਸੈਕਸ਼ਨ 190(1) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ਼ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਕਰੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(11) 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(12) ਜਦੋਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:-

- a. ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ,
- b. ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,
- c. ਉਹ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ
- d. ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਧਾਰਾ 202 ਸੀਆਰਆਰਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(13) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ havcbccn ਲਈ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 500 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 199(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਬਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ਼ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(14) ਧਾਰਾ 499. ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅਪਵਾਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

‘ਦੂਜਾ ਅਪਵਾਦ। - ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਜਨਤਕ ਆਚਰਣ। - ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਸਦੇ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਾਂ, ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਉਸ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ। ”

(15) ਪੇਸਟਰ ਆਰਕ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੇ

ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਧਨੌਲਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ SI ਆਈਓ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 500 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਹਨ। malafide ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਥਿਤ ਸਾਹਿਤ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਬੇੜੇ।

(16) ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2), ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 12 ਵਿੱਚ , ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਇਹ ਨਾਅਰੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੇ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 9 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰੋ

ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗਾਲ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਸਰਵੋਤਮ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। “ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਦੇ ਹਨ /

ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਤਲੇ ਚਮੜੀ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ

ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੇ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਤਲ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਸਨ; ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ” (ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਕਬਰਨ. ਸੀ.ਜੇ. ਇਨ ਸੇਮੋਰ ਬਨਾਮ ਬਟਰਵਰਥ'। (1862) 3 ਐਫ ਅਤੇ ਐਫ 3 72 (3 76. 377), ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਖੋ। 'R. v. Sir R. Caiden' (1879) 5 QBD 1. “ਜੇ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਾ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ

(2) ਏਆਈਆਰ 1956 ਐਸਸੀ 541

ਅਪਮਾਨਜਨਕ, ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦਾ ਜੋੜ” (ਪ੍ਰੈਮਵੇਲ, ਕੈਲੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਰਲਾਕ' (1886) ਵਿੱਚ ਪੀ. ਕਿਊ.ਬੀ. 686 (689) ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਵੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ।

(17) iTiercforc, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਟੇਟ ਕੇਸ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 155 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ

ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 02.09.2009 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਥਾਣਾ ਧਨੌਲਾ ਵਿਖੇ 11.09.2009 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 500 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 88 ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ।

(18) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(19) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ.8 8 ਮਿਤੀ 11.09.2009, ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਥਾਣਾ ਧਨੌਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 500; 11.07.2011 ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਿਣਾਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਚਾਰਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(20) I however, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇਐਸ ਮਹਿੰਦੀਰੱਤਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਰਣਾ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ

ਸਿੰਘ